

RAPPORT 2012:2

Kunskapsnätverk för regional utveckling i Västernorrland

Författare: Göran Bostedt

ISSN 1653-2414 ISBN 978-91-85613-56-4

Kommunförbundet
FoU Västernorrland

Innehåll

Förord.....	3
Regional utveckling i Västernorrland	4
Perspektiv på frågan om regional utveckling.....	6
Perspektiv på frågan om regional tillväxt	11
RUS, frågan om regionens politiskt institutionella struktur och strategier för regional utveckling.....	16
Slutsatser.....	19
Käll- och litteraturförteckning.....	22
Bilaga 1.....	24

Förord

Jag vill tacka alla samtalspersoner för våra samtal. Jag uppfattade samtalen som förutsättningslösa, uppriktiga, intressanta och givande. De gav mycket underlag till reflektion och tankar.

Härnösand 2012-03-27

Göran Bostedt

Regional utveckling i Västernorrland

Denna korta rapport min redovisning av det uppdrag jag fick av ledningsgruppen för PolicYnet i Västernorrland i december månad år 2011. Utifrån det arbete som bedrivits inom ramen för projektet PolicYnet ville ledningsgruppen pröva möjligheten att etablera ett bestående analysnätverk i samspel med andra regionala aktörer i syfte är att öka Västernorrlands kapacitet att delta i problemformuleringen kring de stora framtidsfrågorna (Kommunförbundet Västernorrland, 2011). Genom att knyta samman forsknings-, analys-, och utredningsresurser eftersträvas att uppnå en analytisk miljö med breddad kunskapsbas där länets utvecklingsfrågor kan diskuteras. Dvs att nå en bättre kunskapsstyrning, utifrån såväl regionala som centralstatliga processer, för länets utveckling.

Mitt uppdrag har varit att ge ett analysunderlag för en diskussion om innehållsligt fokus för ett sådant analysnätverk. Ett analysarbete med mer framtidsorientering än bedömningar om insatser i nutid. Mitt uppdrag har således inte varit att ge ett förslag till en prioriterad lista på vilka insatser som bör prioriteras i det regionala utvecklingsarbetet. En sådan prioritering, redovisad i det omfattande inventerings-, analys- och förankringsarbete som den nyligen fastställda regionala utvecklingsstrategin (RUS) utgör, finns redan. Mitt uppdrag, som jag har tolkat det, är att ställa frågan om det saknas kunskaper idag av relevans för de prioriteringar som görs eller borde göras för framtiden. Huruvida sådana kunskapsområden skulle förändra den fastställda ambitionen i nuvarande RUS, eller förstå tolkningen av dessa ambitioner, är en öppen fråga. Det kan tänkas att vi idag behöver lyfta kunskapsfrågeställningar av betydelse för kommande omarbetningar av RUS eller andra utvecklingsprogram.

Likväl kan det tänkas finnas kunskapsfrågeställningar av bakomliggande natur till de utvecklingsområden som idag fastställts för olika regionala utvecklingsprogram eller som hör ihop med vår regions unika struktur och historia. Kunskapsnätverk kring sådana frågeställningar skulle då bidra till en handlingsberedskap för framtiden och möjliggöra ett pro-aktivt förhållnings-sätt till de nuvarande eller kommande utmaningar länet har att hantera. För tydlighetens skull bör det understrykas att begreppet region, i såväl det givna uppdraget som i denna rapport, skall förstås som Västernorrlands län. Uppdraget skall således resultera i ett idépapper, med korta analyser och problematiseringar, som kan möjliggöra ett nytt fördjupningsprojekt av karaktären PolicYnet.

När uppdraget gavs till mig pågick fortfarande (om än med uppenbarade problem) arbetet med två norrländska regionbildningar (Region Norr samt Region Södra Norrland). Under uppdragets tidsrymd förändrades förutsättningarna kring region-

arbetet påtagligt på så sätt att hela regionbildningsprocessen i Norrland stannade av. Orsakerna var att någon enighet inte kunde uppnås bland de inblandade aktörerna. Mitt uppdrag har inte berört frågan om någon av dessa storregionbildningar. Detta har understrukits inledningsvis vid de samtal som genomförts om regional utveckling. Det är ändå så att frågeställningar, perspektiv och konflikter som tydligt går att återföra till storregionbildningsprocessen kommit upp i samtalen. Detta är ett problem i materialet eftersom tankestrukturerna kring frågan om Västernorrlands utveckling så tydligt sammankopplats och begränsats av tankegångar kring avvägningar och nytta med olika regionbildningsalternativ. Jag uppfattar det som att den politiska positioneringen har påverkat samtalens innehåll om vilka kunskapsfrågor och kunskapsnätverk som är önskvärda och viktiga för framtiden.

Materialinsamling och analys har gjorts under månaderna januari – mars. Underlagsmaterialet till denna rapport har varit

- olika aktuella dokument kring prioriteringar i lokal och regional tillväxt/utveckling
- samtal (60-90 minuter per samtalstillfälle) med totalt 17 personer i länet och 2 personer utanför länet
- inläsning av aktuell och relevant forskning kring regional utveckling

Urvalet av informanter har följt principen om att nå triple helix, dvs att få såväl de offentliga organisationernas (stat, kommun, landsting) som näringslivets (näringslivsorganisationer och enskilda större företag) och vetenskapssamhällets perspektiv. Urvalet av organisationer eller företag har skett av mig. Jag har sedan använt en kontaktperson i organisationen/företaget för att välja ut lämplig/ lämpliga personer för samtalen. En avgränsning har gjorts. Vad avser vissa av de offentliga organisationerna har jag bett om att få träffa ledande tjänstemän och inte politiker. Min tanke med detta var att tjänstemännen kunde ge en översiktligt och samlad beskrivning av dessa organisationers perspektiv på de regionala utvecklingsfrågorna.

De samtal som förts med ett urval informanter har i några fall haft karaktären av fokusgruppssamtal, i andra fall individuella samtal (se bilaga ett för samtalsmall). Samtalen har i samtliga fall inte varit av karaktären intervju, utan varit ett gemensamt tankeutbyte och fri diskussion kring några av mig förberedda frågeställningar. Alla frågor i samtalsmallen har inte varit föremål för diskussion vid varje enskilt tillfälle. Samtalens inriktning har styrts vilka av mallens frågor som getts tidsmässigt utrymme eller som berörts.

Dock har vissa av frågorna, de som jag uppfattat vara mer centrala och viktiga för min analys, alltid behandlats för att möjliggöra jämförbarhet mellan de olika

individerna/fokusgrupperna. Det har, för att kunna fullgöra uppdraget, i samtalen varit viktigt att inte söka ett fråga – svar förhållande där de intervjuade respondenternas svar utgör en empiri som redovisas efter en strukturerad ordning i rapporten (intervju). Istället har arbetssättet varit att nå ett fritt tankeutbyte, ibland utanför ett traditionellt sätt att se på regional utveckling, där personerna är informanter kring tankar, idéer, perspektiv i synen på regional utveckling (samtal). Jag har lyft frågeställningar i samtalen, lyssnat, försökt utmana i perspektiv ibland och sedan funderat och sammanställt vad som blivit mina tankar och slutsatser från samtalen. Rapporten är därmed mina slutsatser av de genomförda samtalen, inte en redovisning av informanternas svar strukturerad i ett antal punkter.

Samtalen har inte spelats in, utan dokumentation har gjorts i form av att jag fört minnesanteckningar. Materialinsamling och redovisning i rapporten följer Vetenskapsrådets krav på etisk forskning, vilket medför att samtliga personer som deltagit har lovats anonymitet och att texten formulerats på ett sådant sätt att enskilda individers uppfattningar inte går att utläsa ur materialet.

Jag har valt att strukturera min redovisning i form av att ange ett antal teman för diskussion. Formeringen av dessa teman har gjorts utifrån det specifika uppdraget, dvs att fundera på behovet av kunskapsnätverk, och utifrån vad jag uppfattat vara de centrala perspektiv/slutsatser som funnits i de samtal som förts. De teman som kommer diskuteras i rapporten är

- Perspektiv på frågan om regional utveckling.
- Perspektiv på frågan om regional tillväxt.
- RUS, frågan om regionens politiskt institutionella struktur och strategier för regional utveckling.

Rapporten avslutas med ett avsnitt om slutsatser.

Perspektiv på frågan om regional utveckling

Det uppdrag jag fick fokuserade reflektion kring regional (länets) utveckling. Ord är viktiga meningsbärare på flera olika sätt. Dels i faktiskt innehåll, dels att det styr tanke och upplägg av en studie. Hur kan man då förstå begreppet regional utveckling? Frågan är basal, på gränsen till naiv, i ett sammanhang som PolicYnet där alla inblandade i nätverket eller i länets arbete med dessa frågor är kunniga, inlästa och erfarna på området. Ändå vågade jag inledningsvis i samtalen ställa frågan om vad regional utveckling representerade för dem. Svaren var givande och samtidigt avslöjande. Min erfarenhet, från många års forskning om policyprocesser, är att de mest basala

begreppen ofta tas för innehållsligt givna, trots att det finns en påtaglig variation i faktisk eller möjligt förståelse. I Västernorrlands fall har, menar jag, en eventuell variation i förståelsen av utvecklingsbegreppet även potentiellt eller reellt problematiska konsekvenser. Jag återkommer till detta senare i texten.

Enligt SOU 2007:13 finns det ingen självklar eller entydig definition av begreppet regional utveckling. Det beror ytterst på vad som avses med utveckling och vilka faktorer som skapar utveckling enligt denna definition. Enkelt kan man kanske säga att regional utveckling avser ett betydligt vidare område än budgetpropositionens utgiftsområde nummer 19. Ett alternativ till regional utveckling är regional tillväxt. Men även där är det svårt, enligt SOU 2007:13, att hitta någon allmänt accepterad definition. Numer används från regeringshåll regional tillväxt som policybegrepp istället för utveckling, vilket rimligen återverkar på förväntningar gällande t ex hur länsstyrelserna genomför sitt uppdrag. Tillväxtbegreppet länkar starkt till ekonomisk tillväxt, vilket kan förstås som den relativa ökningen i något/några valda produktionsmått (t ex BNP eller liknande). ICA, Swedbank och SKL:s (2012) hemsida Arena för tillväxt är ett närmast övertydligt exempel på att tillväxtfrågor endast intresserar sig för ekonomiska och demografiska variabler. Tillväxtkartan och tillväxtguiden har nästan uteslutande sådana variabler. Regeringen tycks ha valt samma huvudsakliga utgångspunkt i sin förståelse av tillväxtbegreppet. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (2012) uppvisar samma avgränsade ekonomiska syn på tillväxtfrågor. Målet för regeringens regionala tillväxtpolitik beskrivs på regeringens hemsida (2012) som

”Sveriges tillväxt är summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar. Ju fler regioner som har en stark och expansiv ekonomi, desto bättre för Sverige och dess svagaste regioner. De strukturella förutsättningarna, näringslivets sammansättning och specialisering, arbetsmarknadens branschbredd samt lokala och regionala utvecklingsmöjligheter skiljer sig åt och varierar mellan landets olika delar. Därför måste den regionala tillväxtpolitikens insatser anpassas till de specifika regionala förutsättningarna”.

I en av de åtta följande målformuleringarna återfinns dock även ” Ökat fokus på demografiska utmaningar, internationalisering och hållbarhet med särskilt stärkt fokus på miljö, klimat och energi, jämställdhet, folkhälsa samt integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet”. (Regeringen, 2012)

Frågan är dock om i nutid populära och viktiga begrepp som innovation och regional attraktivitet enbart kan eller bör mätas i enbart ekonomiska termer? Finns det ett möjligt värde i att även återföra diskussionen till det bredare begreppet regional

utveckling, eller möjligen regional hållbar tillväxt. (CERUM vid Umeå universitet (2011) använder sig av begreppet hållbar regional utveckling. Länsstyrelsen Västernorrland (2011, sid 6) skriver om långsiktig hållbar tillväxt och utveckling, vilket överensstämmer med förordningens (SFS 2007:713, § 2) text om regionalt tillväxtarbete). Kritiker, t ex 'gröna' ekonomer som förespråkar nolltillväxt eller modeller som tar in andra egenskaper än bara ekonomi (hälsa, läskunnighet, livslängd mm – se vidare t ex Human Development Index, 2012) menar att utvecklingsbegreppet representerar något mer än tillväxt. På ett internationellt plan kan detta lätt exemplifieras/åskådliggöras. Frågan är bara vad det bredare innehållet är satt i relation till Västernorrlands utveckling (där läskunnighet, livslängd mm är hög och lika fördelad inom länet)? Vidare menar jag det vara intressant att ställa frågan om länets attraktivitet kan förstärkas genom ett breddat perspektiv på regional utveckling. Ett tema för ett kunskapsnätverk blir då att ge kunskap och innehåll för Västernorrland åt begreppet regional attraktivitet.

Begreppet regional hållbar utveckling har definierats som att dagens behov skall tillgodoses utan att äventyra kommande generationers möjligheter, dvs att nå en tillväxt som tar hänsyn till människor, miljö och ekonomi. En sådan utveckling anses kunna stärka ekonomins långsiktiga utvecklingskraft, ge en avtagande miljöpåverkan och utveckla både människor och samhällets sociala kapital (vad avser begreppet socialt kapital, se vidare Putnam, 2004). CERUM (2011, sid 6) definierar det nära liggande begreppet hållbar regional utveckling som

"en social, kulturell, ekonomisk och ekologisk utveckling som kännetecknas av att regionens tillgångar ökar eller åtminstone inte minskar över tiden. ... Kommande generationer ska ges lika goda möjligheter att tillgodose sina behov som dagens generation. Den förflyttar fokus något - från de resultat regionen skapar, till exempel i form av varor, tjänster och fritid - över till förutsättningen för regionens produktiva förmåga, regionens tillgångssida, och hur den utvecklas."

Regional utveckling skulle enligt denna förståelse ges ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt innehåll. Någon sådan gemensam förståelse finns dock inte bland de aktörer/aktörskonstellationer jag samtalat med. Vissa av informanterna har organisationens verksamhetsfältets utvecklingspotential som utgångspunkt för sin syn på länets utveckling eller RUS. Andra har den uppfattade statliga definitionen (ekonomisk tillväxt) som fokus där strategin är att uppfylla uppdrag eller att handla strategiskt i syfte att maximera eget ekonomiskt utfall när RUS övergår till RTP-insatser. En tredje gruppering aktörer betonar vikten av det bredare utvecklingsbegreppet (livsmiljö, miljö, kultur mm) som ett viktigt komplement till det ekonomiska perspektivet. Någon samsyn finns inte. Jag menar att det finns flera skäl att problematisera såväl perspektivet

egennyttas som det snäva ekonomistiska perspektivet. Min avvaktande hållning till ett alltför snävt tillväxtperspektiv tycks delas av CERUM (2011, sid 19). De skriver:

”Vad kännetecknar då städer och regioner som behåller sin attraktivitet under en längre tid? I mycket är det en fråga om att kunna utveckla tillgångar som gör regionen attraktiv som boendemiljö. ... Avgörande för att en uthållig befolkningsutveckling ska uppstå är att de värden som skapas av de attraktiva tillgångarna återinvesteras i orten på ett sätt så att de drar till sig nya geografiskt rörliga tillgångar. Vanligen gäller det att skapa ett intressant fastighetskapital i form av lokaler och bostäder som bildar en stadsbebyggelse. Till den måste lockas olika industriella, human, sociala, kunskaps och kulturella kapital. Ytterst bör detta i sin tur bli en grund för etablering av finansiella, mediala och politiska maktstrukturer som kan bidra till att regionen får en effektiv struktur för kreditgivning samt en hög tillgänglighet till makt och till det kring makten förda offentliga samtalet.”

De genomförda samtalen har gett mig ett intryck av att kunskap finns om de flesta ekonomiska tillväxtvariablerna av betydelse för Västernorrland. Några betydelsefulla undantag finns, vilket jag kommenterar längre fram i texten. Vidare läggs stora resurser ned från olika statliga myndigheter, SKL och universiteten i att beskriva och analysera de ekonomiska tillväxtvariablerna. Länets analysbehov i detta fall kan avgränsas till ett behov av en analysenhet som följer och presenterar det underlagsmaterial som finns och fortlopande skapas anpassat till Västernorrlands behov. Något eget omfattande statistikbehov utöver vad som redan finns eller erbjuds känns därmed inte som primärt fokus för ett kompletterande analysarbete av ett regionalt kunskapsnätverk för regional utveckling. Möjligen kan ett analysnätverk underlätta för kommunerna/organisationerna i användandet av de redan omfattande underlagen som finns (jämför regionförbundet i Västerbotten). Den intressanta frågan för ett länets kunskapsnätverk skulle dock istället kunna vara att försöka isolera vad i det regionala utvecklingsbegreppet som inte täcks av tillväxtbegreppet och vad av dessa variabler/egenskaper som vi idag vet för litet om.

Jag tror också att en breddning av analysfokus till utvecklingsfrågor skulle underlätta att visa på en interdependens mellan aktörerna i Västernorrland. (Med begreppet interdependens menar jag här och framdeles i texten ett ömsesidigt beroende mellan aktörer i Västernorrland). Detta såväl mellan det offentliga och näringslivet, som mellan kommunerna eller mellan kommunerna, landsting och länsstyrelse. En förstärkt insikt om en viktig regional interdependens i utvecklingsfrågor skulle kunna vara en motverkande kraft mot ett alltför tydligt strategiskt förhållningssätt till t ex EU-bidrag i förhållande till RUS och kommande RTP. Jag tror också att detta skulle ge det regionala utvecklingsarbetet en viktig injektion i att formulera visioner om framtiden. Jag uppfattar t ex att flera av kommunernas utvecklingsprogram i innehåll och struktur liknar RUS

skrivningar, samtidigt som de flesta aktörer jag samtalat med anger att RUS inte har någon större betydelse i hur man arbetar med de egna utvecklingsprojekten. Logiken i resonemangen är i denna mening inte helt enkel att följa, men rationaliteten lätt att förstå. Det tycks finnas ett inrutinerat perspektiv, ett 'path dependency', i synen på de lokala och regionala utvecklingsfrågorna som det kan vara rimligt, riktigt och funktionellt att utmana.

Min slutsats ovan är i denna mening snarlik den slutsats som Erikson (2010, sid 19) drar för hela Norrland baserad på en studie av de fyra nordligaste länens RUP-dokument under 00-talet; "Inställningen i Norrland till de idéer om regioners möjligheter och agerande som behandlats i detta arbete har varit defensiv och avvaktande. Det var uppenbarligen svårt att frigöra sig från de mönstren som hade präglat den norrländska utvecklingspolitiken sedan efterkrigstiden."

En av rapporterna länkad till Ansvarsutredningen (SOU 2007:10) kommenterar frågan om begreppet regional utveckling. Där står bland annat att

"Jämfört med många andra europeiska länder, med stora och uråldriga regionala skillnader, är den regionala identiteten svagt utvecklad i Sverige. I några landsändar, som på Gotland samt i till exempel Skåne, Värmland, Dalarna och Jämtland förefaller den dock vara starkare än på andra håll och har mycket riktigt spelat en framträdande roll i regionaliseringssträvandena. Utan att regionaliseringen ens i dessa landsändar kan sägas ha burits fram av någon stark folklig opinion har dess förespråkare icke desto mindre – och inte utan framgång – sökt stöd i den gemensamma identiteten när man argumenterat för ökat regionalt självstyre." (SOU 2007:13, s189)

Jag tror att ett analysarbete som tydliggör den regionala interdependensen i ett bredare regionalt utvecklingsperspektiv än bara tillväxt och demografi kan bidra till att motverka alltför kortsiktig egennyttig organisationsanalys och bidra till att skapa en starkare känsla av samhörighet och gemensamt organisatoriskt sammanhang i länet. Om man liknar Västernorrland med en aktör kan man kanske med hjälp av bland andra Antonosky (2005 samt eget tillägg) peka på att vi i länet skulle behöva en gemensam problemuppfattning (samlad problemfokus), förutsägbara och strukturerade utvecklingsprocesser (begriplighet), resurser för gemensam probleminsats (hanterbarhet) och förståelse samt "commitment" för att regionala utvecklingsinsatser är viktig för Västernorrland (meningsfullhet). Detta särskilt i det politiska läge som nu uppkommit i och med att de olika regionbildningsprocesserna i Norrland misslyckats och att länet återigen har de tidigare aktörerna att samverka med.

Författarna till SOU 2007:13 (sid 185-186) skriver vidare:

”Flera faktorer har sammantaget kommit tillväxt- och utvecklingspolitiken att fokusera på den regionala nivån ... Det ställer krav på ett betydligt vidare perspektiv än den enskilda kommunen för att planera infrastruktur och kollektivtrafik, utbildning och kultur och andra samhälleliga insatser som avgör en regions dragningskraft på människor och företag. Samtidigt har insikten vuxit om att ...man lokalt och regionalt själv måste bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt och utveckling. ... Den regionala nivåns ökade betydelse har i sin tur blottlagt en rad strukturella brister i det regionala utvecklingsarbetet och den regionala samhällsorganisationen. ... Konsekvensen av dessa strukturella brister är avsaknad av helhetssyn och sammanhållning samt överlappande och ibland direkt konkurrerande ansvarsområden, med brister i såväl utvecklingskraft och effektivitet som överskådlighet som följd. Denna fragmentering försvårar dessutom överblick och politisk styrning av det samlade utvecklingsarbetet och skapar därmed också ett demokratiskt underskott. Den regionala utvecklingspolitiken förkroppsligar dessa strukturella svagheter.”

Innehållet i de samtal jag fört för denna studie bekräftar slutsatserna i SOU 2007:13 även för Västernorrlands del. Det som möjligen kan tilläggas till texten ovan är att vissa samtal även lyfte fram att vi i regionen i stort vet vilka insatser som behöver göras. Det som saknas är beslutskraft och en möjlighet att driva ett pro-aktivt förhållningssätt.

Ovan kommenterade jag att de genomförda samtalen gett mig ett intryck av att kunskap finns om de flesta ekonomiska tillväxtvariablerna av betydelse för att nå en funktionell region. De flesta är inte alla. Särskilt tillväxtvariabel kompetensförsörjning lyfts fram som betydelsefullt att ytterligare fördjupa kunskapen om, och handla kring. Därtill nämns även behov av ytterligare kunskap om branschens produktivitet i den regionala ekonomin.

Perspektiv på frågan om regional tillväxt

Det går att studera regional tillväxt utifrån flera olika perspektiv. Endera sätter man regionen, berörd kommun eller organisation i centrum. Att studera regional tillväxt ur ett bredare samhällsperspektiv förutsätter medvetna val om vad man önskar i samhällsutveckling (vision). Detta har fylligt diskuterats i föregående text, varför jag inte upprepar det här. Att studera regional tillväxt ur företagets eller åtminstone en bransch synvinkel ger ytterligare perspektiv. Exempel på centrala frågor ur denna synvinkel kan vara frågan om kompetensförsörjning, arbetskraftsförsörjning och transportmöjligheter. De två senare punkterna är rimligen också centrala om man

närmar sig regional utveckling ur ett individperspektiv. Min uppfattning är att arbetskraftsförsörjning och transportmöjligheter varit tydliga frågor som mycket av Västernorrlands regionalpolitiska fokus handlat om. Detta både med all rätt och med ett mycket ramgångsrikt resultat. Därtill är mitt intryck att energifrågorna varit centrala, men att där fortfarande återstår en del påtryckningsarbete att göra. En underförstådd fråga i förevarande text är om kunskapsnätverken för framtiden behöver kompletteras med nya problembilder och fokusområden?

Eriksson (2010, sid 2) konstaterar, med stöd från flera andra forskares resultat, att "Det förefaller som om ekonomin i de fyra nordligaste länen har stagnerat i förhållande till andra svenska regioner som Stockholms län, Skåne och Västra Götaland. ... Norrlandslänens stagnation bland annat förefaller hänga samman med en relativt svagare förmåga att skapa förutsättningar för hållbar endogen tillväxt än regioner som Skåne och Västra Götaland." En sådan situation är vare sig önskvärd eller acceptabel. Frågan är vad som kan behöva fokuseras i kunskapsstillväxt för att förbereda regionen för kommande utmaningar och förbättra handlingsstrategierna för att nå uppsatta ambitioner om stark och lycklig region.

Min fråga ovan kan, baserat på de samtal som förts, besvaras på flera sätt. En viktig fråga som lyfts fram av flera samtalspartners är kunskapsförsörjningen. Näringsliv och offentliga organisationer behöver välutbildad arbetskraft för att kunna utvecklas och möta förändringsbehov som internationell/nationell konkurrens. Jag kan tillägga att jag tror att välutbildad personal också är av betydelse för att bryta den rutiniseringens 'förbannelse' som ett oreflekterat stigberoende kan representera. Eriksson (2010, sid 21) skriver att det "i Norrland efter 1940 ha utvecklats ett stigberoende hos den regionala eliten ifråga om vilken utvecklingsstrategi regionen skall sträva mot. Denna strategi medförde dock att den relativa förmågan till lärande, omvandling och förnyelse i Norrland försämrades." Jag vill understryka att ett stigberoende inte behöver vara något negativt per se. Oftast är olika nutida åtgärdsinsatser framvuxna ur en problemdefinition utvecklad över tid. Dvs att upptrampade stigar är resultatet av vad som uppfattas som framgångsvägar för att hantera historiskt definierade samhällsproblem. Stigberoende är enbart ett problem om det inte är anpassat till dagens problembilder utan enbart historiska problembilder. Dvs att nutidens utmaningar möts med dåtidens lösningar. Vidare är en regions näringsstruktur inte en lättroblig massa. De komparativa fördelar som föranlett framväxten av en näringsstruktur i en region är ofta konstant över relativt lång tid, särskilt om de avser basindustri som i Västernorrland. Det motiverar att regionalpolitikens inriktning följer en i stora stycken given struktur. Vem kan t ex på allvar hävda att inte basnäringen kring skogen som resurs har varit, är och kommer att vara en viktig del av Västernorrlands näringsstruktur och därmed för regionens utveckling.

Samtidigt som jag skriver detta kan vi konstatera att Sverige genomgår stora förändringar. Det finns författare som hävdar att de förändringar (i samhället och vad avser näringslivet) vi upplevt under de senaste 20 åren är de mest dramatiska sedan 1900-talets början. Den svenska maktutredningen konstaterade redan år 1990 (SOU 1990:44) att Sverige håller på att övergå från det vertikala till det horisontella samhällets princip. Det horisontella samhällets struktur innebär bland annat en övergång från en situation av få inblandade aktörer till många, från en sluten samhälls- och beslutsstruktur till en öppen, från ett framtidsperspektiv präglad av stabilitet till oförutsägbarhet, från en besluts- och handlingslogik karaktäriserad av kategorier till flerdimensionalitet, från en tidsordning karaktäriserad av sekvens till samtidighet, från en situation av implicit samförstånd till behov av detta görs explicit, från problemlösning karaktäriserad av brett samförstånd till behov av medveten prioritering och koordinering. Vilka utmaningar ställer detta på insatserna för regional utveckling?

Förändringsprocesserna har ofta beskrivits som innefattande decentralisering, individualisering, privatisering, teknologisering, internationalisering, av-sektorisering och en politisering. De två sista processerna är de som kommit senast i tid och är de som i förhållande till diskussionen i denna rapport har en särskild relevans. Jag menar att det vad avser regional utveckling finns skäl att ställa sig frågan om den svenska sektorsuppdelningen i verksamheter och myndigheter är funktionell för att nå resultat, dvs vilken regional institutionell struktur är idag den bästa för regionens fortsatta utveckling? Vidare menar jag att vi kommit till ett läge i svensk välfärdspolitik där nya utmaningar måste hanteras genom pro-aktiva åtgärder baserad på en medveten prioritering av det önskvärda utifrån visioner om samhällsutvecklingen. En sådan vision finns formulerad i RUS-dokumentet för Västernorrland (Länsstyrelsen Västernorrland, 2011), men hur omfattad är idén av regionens olika aktörer? Vidare hur koordinerad är olika aktörers formuleringar av visioner med relevans för den regionala nivån? Eller är visionerna (inkluderat RUS-dokumentet) alltför abstrakta, enbart lokala eller alltför taktiskt anpassade till nutid. Samtalen som genomförts för denna studie indikerar att det finns en viss vilshenhet om såväl vision (vad) som metod/strategier (hur) och en brist på samsyn.

SKL (2010, sid 4) har i en nyligen publicerad rapport pekat på ett antal trender och drivkrafter som kommuner och landsting har att hantera (se figur nedan). Trender som kommer påverka kommunernas vardag och som det är viktigt att de har att hitta en handlingsstrategi för.

Det krävs ofta omvärldskännedom kombinerat med en trygg kunskapsbas och en tydlig politisk vilja för att möta de utmaningar i behov av handlingsstrategier som regionalpolitiken kräver för att åtgärda den negativa utvecklingsspiral som vi idag ser i Västernorrland. Under ett samtal uttrycktes detta som att "Vi blöder. Vet vi hur vi skall stilla blodflödet? Vet vi hur, men använder det inte?"

Samtidigt har regionen fördelar. I ett annat samtal påpekades det att regionen har en fantastisk bra livsmiljö med naturen inpå knuten, gångavstånd till arbetsplatserna, i förhållande till storstäderna, låga fastighetspriser, trygg livssituation, god tillgång till arbetskraft osv.

Det som saknas är att nå den spetskompetens som företag och organisationer behöver. En, av flera, rimliga handlingsstrategier för att möta detta kan vara att återuppliva en av de historiskt framgångsrika regionalpolitiska satsningarna i Västernorrland – dvs skapandet av Mittuniversitetet (dock i så fall denna gång fokuserad på möjligheten att kortsiktigt försvara grundutbildningens volym och långsiktigt även bredda samt utveckla såväl forskning som grundutbildning). Flera ger uttryck för att denna satsning förenade regionen och möjliggjorde en gemensam framtidssatsning – en symbolfråga att samlas kring. Måhända, särskilt i dagens situation av de statliga neddragningarna av universitetens grundutbildning (om universiteten inte är lokaliserade till storstäder), finns skäl att möta den efterfrågade kompetensförsörjningsbehoven av en fördjupad

satsning på Mittuniversitetets möjligheter till fortsatt utveckling av sin grundutbildning i för regionen anpassade behov av yrkeskunskap. Ett sådant arbete har förvisso redan initierats av Handelskammaren i Mittsverige, Svensk Näringsliv Västernorrland och Jämtland, Mittuniversitetet och andra samarbetspartners i projektet "Kompetenskontraktet" (2012), men måhända kan processen fördjupas och förstärkas ytterligare.

Flera av Mittuniversitetets prioriterade forskningsinriktningar är också regionalt länkade till Västernorrland ("Skogen som resurs", "Industriell informationsteknologi och digitala tjänster", delar av "Hälsa, idrott och sportteknologi", "Bank, försäkring, pension", "Medier och kommunikation", "Lärande bildning och kulturarv" samt delar av "Entreprenörskap och företagsutveckling"). Till dessa forskningsinriktningar återfinns även grundutbildning. En viktig strategifråga i detta är dock att säkerställa en närhetsprincip, dvs att utvecklingen fokuserar Västernorrland och att hela länets kompetensförsörjning till den högre utbildningen garanteras. Detta kan ske på flera olika sätt, lokal etablering, distributionsformer som möjliggör distansstudier mm.

Samtidigt tror jag inte att universitetssatsning löser alla kompetensförsörjningsbehov. I Sundsvalls Tidning (12-03-27, "Vill rekrytera 60 till IT-avdelningen") konstaterar t ex en IT-direktör att det saknas kompetenta personer i regionen för att fylla behoven. Strategin för denna myndighet blir att starta en egen trainee-utbildning. Jag tror att en satsning på högre utbildning också bör följas av en för regionen väl sammanhållen och strukturerad satsning på spets- och yrkesutbildning. Vilka, hur och i förhållande till redan befintligt utbud kan vara en fråga för analys av ett kunskapsnätverk.

I texten ovan markerade jag att diskussionen om Mittuniversitetet bara är en av flera möjliga handlingsstrategier (medel) för att skapa en känsla av gemensam nytta (interdependens). Andra sådana i nutid mycket viktiga och framgångsrika exempel är de infrastruktursatsningar (järnväg, väg, broar, kombiterminaler mm) som gjorts och görs. Dessa kommenterades dock inte så mycket under samtalen. Mitt intryck är att det berodde på att Västernorrland i dessa hänseenden varit framgångsrik i sina strävanden. Antalet nödvändiga återstående (åtminstone kortsiktigt) stora infrastruktursatsningar tycks uppfattas vara få i jämförelse med tidigare. Det medför att de regionala utvecklingsfrågorna behöver tillägg av nya fokusområden.

Ett annat område som heller inte kommenterades särskilt mycket under samtalen, vilket förvånade mig, var turismsatsningar i form av t ex nyttjande av världsarvet Höga Kusten. Jag ser världsarvet Höga Kusten som ännu ett exempel på ett medel (även det med innehåll) som ger ömsesidig nytta för hela länet. Livsmiljöfaktorer exemplifierar även ett regionalt utvecklingsperspektiv som är bredare än enbart tillväxtfrågor. Samtliga exempel i detta stycke representerar möjligheter till gemensamma strävanden (medel)

som också givetvis ger för regionens utveckling viktiga resultat (innehåll). Känslan av samhörighet (förstärkt genom strategiskt val av medel) bör samtidigt kompletteras av andra viktiga innehållssatsningar.

RUS, frågan om regionens politiskt institutionella struktur och strategier för regional utveckling.

Många av samtalspersonerna refererade till RUS som en bruttolista där de medvetna reflekterande prioriteringarna saknades. Jag ställde i samtliga samtal en fråga om vad personerna uppfattar ha medvetet prioriterats bort i RUS-dokumentet? Det gavs mycket få (om alls några) svar på detta. Jag uppfattar det som att RUS utgör en kompromiss, avsedd att möta så många intressenters behov som möjligt. Genom att söka enighet kring minsta gemensamma nämnare erhålls också en trygghet att mål uppnås. Men är det rätt mål? Denna ambition att möta mångas ambitioner behöver inte vara fel, till och med kanske nödvändig, men kan innebära att resursfördelning sprids på många insatser med begränsat genomslag som följd. Från flera av de intervjuade uppfattades RUS som en anpassad politisk korrekt produkt för hela länet, inte ett prioriteringsinstrument för ett medvetet vägval. I något fall beskrevs detta som en brist på medvetet risktagande i en problematisk situation, dvs att våga handla i vad som idag kan beskrivas som om inte en krissituation, så åtminstone en allvarlig situation för länet.

Samtidigt som RUS beskrevs som en bruttolista anpassad för att nå alla, så fanns en stor enighet i att dokumentet inte används som styrande för samhällsplaneringsprocesserna hos intressenterna. Detta förvånade mig. Har man ett dokument där alla kan läsa in sina budskap borde det vara intressant som motiv till insatser. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att det finns en brist på vision och kreativitet i det regionala/lokala utvecklingsarbetet hos intressenterna. De är förpliktigade till ett icke förpliktigande dokument, men har inte kraften att pro-aktivt ersätta/använda detta till medvetna prioriterade utvecklingsinsatser. Om detta stämmer är situationen allvarlig. En motbild mot denna beskrivning är dock de kommentarer som lämnats in på RUS från ett 30-tal remissinstanser.

I vissa av de samtal jag haft med olika aktörer har det framkommit att ett problem för länets regionala utvecklingsarbete är att RUS inte har full legitimitet som planeringsdokument pga att arbetet med och ansvaret för dokumentet främst tillhör statens organisation. Detta även om deltagandet i utarbetandet av dokumentet är brett. Samma dag som detta skrivs kommer Norrbotten ta sitt beslut att bilda region Norrbotten (Norrbottenkuriren, 2012). Jämtlands län (tillsammans med bland annat

Jönköping och andra delar i Sverige) har också beslutat sig för regionförbund. Region Västerbotten har valt, som jag förstått situationen, ett kommunalt samordningsorgan som verksamhetsform för det fortsatta regionala arbetet. Min uppfattning, givet de slitningar och olika perspektiv som återfinns i Västernorrland, är att det är rimligt att fråga sig om ett KSO kommer kunna hantera de behov av gemensam problemuppfattning och samlat koordinerat handlande för de regionala utvecklingsbehoven.

Västernorrland, i ljuset av det misslyckade försöket med en södra norrlandsregion, har endera att a) acceptera att utvecklingen går vidare utifrån ett splittrat län där de olika aktörerna och länsdelarna drar åt olika håll och söker maximera sin egen nytta, b) acceptera staten som samordnare och normgivare för Västernorrlands regionala utvecklingsinsatser eller c) söka samordning och koordinering i form av ett region Västernorrland. Alternativet a ovan kan möjligen ifrågasättas utifrån den ambition som uttrycks i SFS 2007:713, §4 att " Det regionala tillväxtarbetet bör utformas och bedrivas i sektorsövergripande samarbete mellan aktörer på lokal och nationell nivå".

CERUM hävdar i sin analys av Västerbotten (2010, sid 18) att den norrländska tillväxtpolitiken missat att beakta tre viktiga frågor.

- A) Att regionen inte nog gav prioritet åt utvecklingen i städerna från sextioalet och framåt.
- B) Att regionens tillväxt från och med sjuttioalet i alltför hög grad kom att domineras av politiker och offentliga strukturer istället för av entreprenörer, industrialister, fastighetsutvecklare, banker och enskilda. Detta även om, vilket poängteras i rapporten, samtliga aktörer behövs i det regionala utvecklingsarbetet.
- C) Att regionen alltför ofta fastnade i naturresursindustrins bild av regionen. Detta förklarar CERUM med att politiken tog makten över tillväxtdiskursen.

I samtalen har jag frågat om man uppfattar denna beskrivning som också korrekt för Västernorrland. Svaren har varierat. Några få har accepterat alla tre påståenden som korrekt även för vårt län. De flesta har anslutit sig till påståendet ett och två, men ej det tredje. Någon har menat att den/de vill se andra analysdimensioner.

För egen del tror jag att det finns en poäng i CERUMs analys vad avser vikten av regionala/lokala utvecklingsmotorer. Jag tror också att CERUM pekar på en viktig fråga gällande hur de fasta sektorsstrukturerna har utgjort ett problem för utveckling. På frågan om naturresursindustrin känns situation olika när Västerbotten jämförs med Västernorrland. Det rimliga svaret på denna fråga tycker jag inte borde vara antingen,

utan både och. Naturresursindustrin betydelse för t ex Sundsvall, Timrå, Kramfors och Örnsköldsvik är uppenbar. En genomgång av Sundsvall och Örnsköldsvik utvecklingsplaner visar också den betydelse som läggs på dessa industrier. Det känns också igen i de satsningar på infrastruktur (kombiterminaler, järnvägsspår mm) som det nu investeras i.

CERUMs analys är intressant, inte minst som en intellektuell tankeväckare – en motbild. Ett annat sätt att diskutera den poäng CERUM vill göra, men utifrån Västernorrländska utgångspunkter, är kanske att ta upp begreppen företagsamhet, kreativitet, innovation och entreprenörskap. Entreprenörskap har under en dryg tioårsperiod nu varit i den politiska retorikens centra. Detta skrivet även om begreppet har en lång historia och härstammar från medeltidens Frankrike. Ofta förstås entreprenörskap länkad till nyföretagsamhet. (Detta skrivet även om jag vet att ordet har många definitioner och förståelser). Idag börjar dock begreppet innovation ta alltmer retoriskt utrymme på entreprenörskapets bekostnad. Jag kan förstå det eftersom innovationsförmåga utgör ett mer intressant analytiskt begrepp. För att vara innovativ krävs kreativitet. Detta oberoende om innovationsförmågan behöver omsättas i privat eller offentlig verksamhet.

Jag läste en gång för flera år sedan en artikel av den engelske Sverigevännen Hugh Heclo. Han avslutade sin artikel med meningarna "Whoever said that a journey of a thousand miles begins with a single step was wrong. It begins with an itch to move" (Heclo, 1972, sid 108). Jag tycker att detta perspektiv lockar tanken på angreppssätt i länets regionalpolitik idag. Det viktiga är kreativitet och innovationsförmåga (idé/vision) och viljan samt kraften att handla tillsammans. Man måste ha en idé på vad man vill omsätta innan man framgångsrikt blir entreprenör för regional utveckling. En intressant kunskapsfråga blir då hur kreativitet och innovationsförmåga kan förmås stärkas och stödinsatser koordineras genom de regionala utvecklingsprocesserna. Det kan vara ett sätt att skapa såväl ekonomisk, social och miljömässigt hållbar regional utveckling som att skapa en attraktiv region för individer, näringsliv och samhälle.

Slutsatser

Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet (CERUM, 2011) har i sin intressanta rapport AC-analys analyserat hållbar regional utveckling i Västerbotten. Analysen är företrädesvis regional- eller samhällsekonomisk. I sin rapport drar CERUM (2011, sid 23-24) fem policyslutsatser för hållbar utveckling i regionen. A) *"Behovet att Västerbotten är attraktivt för människor"*. Behovet av en regional Ortsstruktur med en mångfald av landsbygder, mellanstora och större städer blir regionen mer allsidig och robust. B) *"Behovet av attraktiva och interaktiva livsmiljöer"*. Vikten av att ha tillgång till en innovativ befolkning i närområdet som skapar underlag för etablering av nya näringar. C) *"Behovet av en hållbar ackumulation av tillgångar"*. Vikten av hälsosamma och sunda arbets- boende- och fritidsmiljöer som delar i en hållbar tillväxt. Upprätthållande av ett rikt och diversifierat ekosystem. D) *"Behovet av en effektiv resursallokering och hög resultatstillväxt"*. Behovet av att prioritera formeringen av effektiva marknader och en effektiv offentlig verksamhet som når kunder och medborgare. Prioritet åt processer som ger en hög inkomstillväxt och en ökad förmögenhet. E) *"Behovet av att äga tillgångar"*. Regionens befolkning bör äga de tillgångar som är av betydelse för regionens attraktivitet.

I "Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011-2020 (Länsstyrelsen Västernorrland, 2011, sid 8-9) har visionen för vårt län slagits fast till "Ett stolt Västernorrland – med funktion och attraktivitet". Utgångspunkten för den regionala utvecklingsstrategin formuleras i dokumentet (Länsstyrelsen Västernorrland, 2011, sid 6) till långsiktig hållbar tillväxt och utveckling. Detta skall förstås som "Hållbar utveckling utgår från en helhetssyn på människan och samhällets behov, förutsättningar och problem. Den grundläggande principen är att de sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna är integrerade – de är så att säga både varandras förutsättningar och stöd" (Länsstyrelsen Västernorrland, 2011, sid 6). Dokumentet uttrycker därmed, som jag tolkar texten, den bredare syn på regional utveckling som diskuterades inledningsvis i denna rapport. Vad som behöver/skall göras tycks därmed vara klart, även om min begränsade studie visat på större variation i förståelse av detta än vad som kan förväntas utifrån det beslutade dokumentet. Hur det kan och skall nås är en mer öppen eller problematisk fråga. Finns det nödvändig "commitment" till idén, finns det tillräcklig handlingskraft, finns det möjlighet till koordinering av insatser, hur skall ambitionerna kunna operationaliseras till konkret handling?

Den redovisade strategin i RUS för att nå denna vision är att få till stånd en positiv befolkningstillväxt, ökad tillgänglighet och stärkt innovationsförmåga. För att nå detta prioriteras fyra fokusområden (Länsstyrelsen Västernorrland, 2011, sid 9).

- "Människan som drivkraft" (dvs hög livskvalitet, framtidstro, engagemang och öppenhet),
- "Kompetens som drivkraft" (ett samverkans- och matchningssystem som ger en effektiv arbetskrafts- och kompetenstillförsel),
- "Innovationsförmåga som drivkraft" (samverkans- och stödstrukturer för ett dynamiskt entreprenörs- och innovationsklimat) samt
- "Tillgänglighet och infrastruktur som drivkraft" (att nå en konkurrenskraftig och hållbar tillgänglighet).

De slutsatser som redovisas av CERUM i AC-analys sammanfaller till delar med de slutsatser jag dragit i denna rapport. Man bör dock komma ihåg att Västernorrland och Västerbotten inte i alla delar är jämförbara enheter samt att mitt uppdrag har varit annorlunda än AC-analys. I AC-analys analyseras strategier för hållbar regional utveckling. Mitt uppdrag var att analysera vilka kunskapsnätverk som kan behöva etableras för att Västernorrland skall möta de utmaningar för regionen utveckling vi nu möter eller som ligger i den nära framtiden. Dvs en kunskapsbildningsprocess som senare kan gestalta sig i olika överväganden/förslag/perspektiv/ strategier för regional utveckling i Västernorrland.

Den analys och de slutsatser som redovisas i det tagna RUS-dokumentet för Västernorrland överensstämmer i stor utsträckning med den diskussion jag för i denna rapport och de områden som kom upp för diskussion i de samtal som genomförts. Frågan blir då, varför mitt uppdrag? Är inte analys och policybeslut redovisade i RUS tillräckligt? Av de sju analyspunkter jag listar nedan kan fem även utläsas ur de diskussioner som återfinns i RUS. Två är nya bidrag till diskussionen. Således kan mitt uppdrag motiveras med att dels föreslå eventuella nya infallsvinklar på frågan om de regionala utvecklingsprocesserna i Västernorrland, dels att markera behovet av problematisering kring delar av de frågeställningar som redan återfinns (direkt eller indirekt) i RUS. Mina intryck från de genomförda samtalen gör dock att jag även hävdar ett annat bidrag med denna rapport (även om jag tror att detta redan är känt). Det har saknats/saknas sammantaget i Västernorrland ett intresse för a) vikten av ett gemensamt regionalt perspektiv och b) en samsyn om de långsiktigt bästa sätten att nå allas framgång. Jag menar vidare att en analys av interdependens och koordineringsbehov kan ge incentiv till gemensamt perspektiv på länets regionala utvecklingsbehov att utvecklas tillsammans.

Mina slutsatser om möjliga viktiga frågor att bygga kunskapsnätverk kring sammanfattas på nästkommande sida.

Följande punkter utgör mina slutsatser om viktiga frågor av intresse att bygga kunskapsnätverk kring:

- En problematisering av perspektiv på regional utveckling med klargörande av vad skillnaden mellan ett utvecklings- och ett tillväxtperspektiv innebär på lokalt och regionalt plan. Hur skapas den attraktiva regionen?
- Beskrivning och analys av regional interdependens.
- Sociologiska och antropologiska kulturanalyser och riktade insatser för att skapa en känsla av samhörighet och gemensamt sammanhang.
- Nyinstitutionell analys för förstärkt överblick och styrning av processer och flöden i regionen (för såväl samhällets som näringslivets behov), dvs behov av vision och koordinering.
- Analys av branschens produktivitet i den regionala ekonomin.
- Analys av hur regionen kan förstärka förekomsten av relevant högre utbildning i syfte att säkerställa regionens kompetensförsörjningsbehov.
- Analys av hur kreativitet och innovationsförmåga kan förstärkas i regionen.

Käll- och litteraturförteckning

Antonovsky A, Hälsans mysterium, Natur och Kultur, 2005

CERUM, AC-analys, Umeå universitet 2011

Erikson, M, Norrländska utvecklingsstrategier under nya förutsättningar för tillväxt och beslutsfattande 1990-2010, Umeå Universitet , CERUM Report Nr 29/2010

Hecló, H, Review Article: Policy Analysis, British Journal of Political Science (2), 1972, sid 83-108

Human Development Index, <http://www.undp.se/>, 2012-03-18

ICA, Swedbank, Sveriges Kommuner och Landsting, <http://www.arenafortillvaxt.com/>, 2012-03-17

Kommunförbundet Västernorrland, PolicYnet, Minnesanteckningar från ledningsgruppen för PolicYnet, 2011-11-22

Länsstyrelsen Västernorrland, Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011-2020, 2012-12-16, Dnr 100-274-10

Mittuniversitetet,
(<http://www.miun.se/sv/press/pressmeddelanden/Pressarkiv/2012/Mittuniversitetet-attraherar-ratt-kompetens-till-regionens-foretag/>), 2012-03-22

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser,
<http://www.tillvaxtanalys.se/sv/> , 2012-03-17

Norrbottenkuriren, "Enighet om Region Norrbotten", 12-03-25

Putnam R, Den ensamma bowlaren, SNS Förlag, 2004

Regeringen, <http://www.regeringen.se/sb/d/2498/a/91394>, 2012-03-17

SFS 2007:713, Förordning om regionalt tillväxtarbete

SOU 1990:44, Demokrati och makt i Sverige

SOU 2007:13, Regional utveckling och regional samhällsorganisation

SOU 2007:10, Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft

Sundsvalls Tidning, "Vill rekrytera 60 till IT-avdelningen", 2012-03-17

Sveriges Kommuner och Landsting, Vägval för framtiden – trender Sveriges kommuner, 2010

Bilaga 1.

Samtalsmall

Mitt uppdrag: Syftet är att öka Västernorrlands kapacitet att delta i problemformuleringen kring de stora framtidsfrågorna. Målet är bättre kunskapsstyrning av länets utveckling och att aktivt delta i policyprocesser, även på nationell nivå, som är relevanta för länets utveckling. Mitt uppdrag är att hjälpa till att välja ut ett innehållsmässigt fokus för ett bestående analysnätverk.

1. Behovsformulering/Definition av problemet

- Vad är regionalutveckling? Vad vet vi om de kriterier som karaktäriserar regional utveckling och var saknar vi analyskunskaper? Vad kännetecknar en attraktiv region?
- Vilka är länets regionala komparativa styrkor/fördelar?
- Vilka är länets problem, dvs vad motiverar insats?
- För vem är detta ett problem?
- Skiljer sig Västernorrlands problembild från a) övriga Norrland?, b) riket?

2. Prioritering

- Vilka är de vanligaste förklaringarna till Västernorrlands utmaningar, och vad tycker ni om dessa?
- Vilka är, menar ni, de viktigaste frågorna att adressera? Vilka är också de viktigaste frågorna att prioritera bort?
- Skiljer sig behovet av problem-adressering åt beroende på vem/vilka som avses? Om ja, hur prioriteras/ hur bör prioritering ske? (vem, vad, när, var, hur, varför)
- Vilka länsföretags styrintstrument finns för prioritering? Används dessa?
- Saknas något instrument för prioriteringar i verksamheten?
- Vad är det offentliga roll och är vi i länet organiserade för att möta dessa uppdrag? Koordineras länsföretags insatser? Om ja hur och av vilka och med vilka utgångspunkter? Om nej, varför?

3. Resursmobilisering

- Hur ser ni på skillnaden mellan å ena sidan fokus på nuvarande länsföretags (råvaror, energi, skatteöverföring – *resource curse*) och fokus på att bygga staden/regionen?
- CERUM pekar på tre underlätenheter i regionalpolitiken under de senaste årtiondena; brist i fokus på städerna, brist i fokus på entreprenörerna (det offentliga fick företräde), alltför stort fokus på naturresursindustrin. Hur ser du på detta?

- RUS fokuserar kompetens, innovationsförmåga, tillgänglighet, infrastruktur och människan som drivkraft. Hur stämmer dessa fokusområden överens med er uppfattade problembild? Vad saknas? Varför är inte denna produkt svaret på den uppgift jag fått? Hur har ni svarat i er remiss på produkten? Uttrycker produkten ett *stigberoende*?
- Är RUS en medveten prioriterad kompromiss eller en bruttolista? Vad har prioriterats (in och bort)?
- Hur sker den länsgemensamma arbetsdelningen? Finns det principer/gränser mellan myndigheterna/samhällssektorer som inte får överskridas? Finns det underförstådd arbetsdelning där man inte kliver in på varandras arbetsområden.

4. Utvärdering/kunskapsåterföring

- Sker någon kunskapsöverföring idag mellan relevanta länsaktörer

Vi har nu diskuterat en hel del frågor. Finns det någon fråga du/ni hade förväntat dig att jag skulle ta upp, någon fråga vi varit inne på där du/ni vill säga något mer eller något allmänt runt området för samtalet du/ni vill kommentera.